

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2911

Vragen van het lid **Van Zanten** (BBB) aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het inburgeringsexamen, n.a.v. het bericht «Zou jij slagen? Nieuw inburgeringsexamen gaat in per 1 juli»* (ingezonden 1 juli 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Nobel** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 28 augustus 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het bovenstaande bericht?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat inmiddels circa 29 procent van de inburgeraars in 2024 in de zogeheten Z-route is geplaatst, terwijl bij de invoering van de Wet inburgering 2021 werd uitgegaan van maximaal 15 procent? Kunt u deze cijfers bevestigen en toelichten?

Antwoord 2

Ja, dit klopt. Dit blijkt uit de CBS-statistiek Wet inburgering 2021 (Wi2021) die op 23 juni jl. is gepubliceerd. Het gaat dan specifiek om het percentage inburgeringsplichtige asielstatushouders in de Z-route. Inclusief gezins- en overige migranten is het aandeel inburgeringsplichtigen in de Z-route iets lager, namelijk 21%. Het percentage wijkt inderdaad af van de inschatting die is gemaakt bij de totstandkoming van de Wi2021: toen werd ingeschat dat ongeveer 15% van de inburgeringsplichtige asielstatushouders in de Z-route zou worden geplaatst. Bij deze prognose is destijds de kanttekening gemaakt dat het een inschatting was², mede omdat de precieze verdeling over leerroutes sterk afhankelijk is van de fluctuerende asielinstroom en achtergrondkenmerken van inburgeraars. Omdat de leerroutes nog niet bestonden, is bij het maken van de schattingen uitgegaan van informatie over inburgeringsplichtigen uit de cohorten 2013 en 2014 onder de oude Wet inburgering

¹ De Telegraaf, 29 juni 2025, «Zou jij slagen? Nieuw inburgeringsexamen gaat in per 1 juli» (<https://www.telegraaf.nl/binnenland/inburgeringsexamen-gaat-op-de-schop-maar-zou-jij-slagen-doe-hier-zelf-de-test/73230355.html>).

² Kamerstukken II, 2019–2020, 35 483, nr. 2

(Wi2013) en zijn ook verschillende aannames gedaan. Ik vind het ongewenst als mensen de Z-route volgen, terwijl zij binnen de inburgeringstermijn tot het behalen van een hoger taalniveau in staat zijn. Ik houd daarom deze ontwikkeling nauwlettend in de gaten. Ik zal mede aan de hand van de uitkomsten van de tussen- en wetsevaluatie van de Wet inburgering 2021 kritisch kijken naar de opbrengsten van de Z-route. Ik vind het belangrijk dat inburgeraars op een zo hoog mogelijk taalniveau inburgeren, snel meedoen en een bijdrage leveren aan de Nederlandse samenleving.

Vraag 3

Hoe verklaart u de forse toename van het aantal inburgeraars in deze route sinds de invoering van de wet? Is er sprake van verruiming of soepelere toepassing van de toelatingscriteria?

Antwoord 3

Er is geen sprake van een verruiming of soepelere toepassing van de toelatingscriteria. Het aandeel inburgeraars in de Z-route verschilt van de schatting die is gemaakt bij de totstandkoming van de Wi2021, maar is sinds de invoering ervan niet significant toegenomen. Van de inburgeringsplichtige asielstatushouders met een leerroute werd in cohort 2022 nog 32% in de Z-route geplaatst, in cohort 2023 was dit 27% en in cohort 2024 29%. Het totale aandeel inburgeringsplichtigen in de Z-route is respectievelijk 26% in 2022 en 19% in zowel 2023 en 2024.³

Vraag 4

Op welke wijze wordt momenteel getoetst of iemand daadwerkelijk tot de doelgroep van de Z-route behoort?

Antwoord 4

Gemeenten stellen op basis van een brede intake vast welke route passend is voor de inburgeraar. Een vast en verplicht onderdeel van de intake is de leerbaarheidstoets. De leerbaarheidstoets is een objectief en onafhankelijk instrument. De toets meet of de B1-route (inclusief eventuele afschaling naar taalniveau A2) binnen de inburgeringstermijn haalbaar is. Als uit de toets blijkt dat dit niveau niet haalbaar is, en de overige informatie uit de brede intake dit ondersteunt wordt de inburgeraar in de Z-route geplaatst. Hiermee is de toetsing een mix van een gestandaardiseerde leerbaarheidstoets en een persoonlijke beoordeling, om te ervoor te zorgen dat mensen een route krijgen die aansluit bij hun mogelijkheden en kans op succes.

Vraag 5

Klopt het dat inburgeraars in de Z-route als analfabeet kunnen worden aangemerkt en daardoor geen formele toets hoeven af te leggen, maar enkel een eindgesprek hoeven te voeren?

Antwoord 5

Nee. Inburgeraars die aan de Z-route deelnemen moeten 800 uur taallessen volgen, waarvan eventuele alfabetisering (het leren lezen en schrijven) onderdeel uitmaakt. Het streefniveau op de vier taalonderdelen (lezen, schrijven, spreken en luisteren) in de Z-route is tenminste niveau A1. Eventuele analfabete inburgeraars hebben dus na afloop van het traject taalvaardigheden ontwikkeld.

Overigens wordt iemand die analfabeet is en alfabetiseringsonderwijs nodig heeft niet direct in de Z-route geplaatst. Voor analfabeten en andersgealfabetiseerden met voldoende leerbaarheid geldt dat zij het advies voor een andere leerroute (B1- of de Onderwijsroute) krijgen. Er is voor gekozen om ter afsluiting van de Z-route de inburgeraars geen examens te laten afleggen, maar de route af te sluiten met een eindgesprek. Dit geldt voor alle inburgeraars in de Z-route. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2., zal ik mede aan de hand van de komende evaluaties kritisch kijken naar het functioneren en opbrengsten van de Z-route op het terrein van taalverwerking en participatie.

³ Cijfers CBS Statistiek wet inburgering Wi2021, 23 juni 2025

Vraag 6

Vindt u dit wenselijk, gelet op het belang van taalvaardigheid voor volwaardige participatie in de samenleving?

Antwoord 6

De beheersing van de Nederlandse taal is nodig om mee te kunnen doen in de Nederlandse samenleving. Dit is ook een van de uitgangspunten van de Actieagenda Integratie en Open en Vrije Samenleving. De Z-route vraagt om een stevige inzet op taal. De route is intensief, er wordt naast 800 uur taal ook ingezet op 800 uur participatie. De route is praktijkgericht en sluit zoveel mogelijk aan op de capaciteiten van de inburgeringsplichtige. Het overkoepelende doel van de Z-route is activering, participatie en het versterken van zelfredzaamheid.

Overigens wordt van taalscholen verwacht, indien mogelijk, de inburgeringsplichtigen op de verschillende taalonderdelen op een zo hoog mogelijk niveau te brengen en te toetsen. Ook aan gemeenten wordt gevraagd, wanneer gedurende het traject blijkt dat iemand toch één of meer taalonderdelen op niveau A2 kan behalen, te stimuleren dat alsnog de betreffende centrale examenonderdelen worden afgelegd.

Vraag 7

Erkent u dat de beheersing van de Nederlandse taal essentieel is voor integratie, werk, onderwijs en zelfredzaamheid?

Antwoord 7

Ja, dat erken ik.

Vraag 8

Deelt u de mening dat de Z-route geen ontwikkelingsroute mag worden voor taaleisen binnen de inburgering?

Antwoord 8

Ja, deze mening deel ik. De inburgeringswet gaat uit van het hoogst haalbare taalniveau en participeren naar vermogen. Personen die op basis van de brede intake en de objectieve leerbaarheidstoets in de Z-route worden geplaatst krijgen daarom een intensief traject met focus op taal en participatie. Met de introductie van de Z-route en de verplichte urennormen op taal en participatie is de Wi2021 veeleisender dan de Wi2013. In de Wi2013 hadden inburgeraars de mogelijkheid om van de inburgeringsplicht te worden ontheven op basis van aantoonbaar geleverde inspanningen. De Z-route zorgt ervoor dat ook deze groep inburgeringsplichtigen een passend aanbod naar vermogen krijgt, gericht op het opbouwen van zelfredzaamheid en het meedoen in onze samenleving. Deze groep heeft gemiddeld een sterkere arbeidsmarktpositie dan statushouders die in de Wi2013 ontheffing hebben gekregen van de inburgeringsplicht. Dit komt doordat de Z-route hen beter voorbereidt op participatie in de samenleving en op de arbeidsmarkt, door middel van praktische en context gebonden taalverwerving en participatieactiviteiten.

Vraag 9

Bent u bereid om nader onderzoek te doen naar de toepassing van de Z-route door gemeenten en eventueel in te grijpen wanneer blijkt dat deze route te ruim wordt gehanteerd?

Antwoord 9

Ja, daartoe ben ik bereid. In de tussenevaluatie van de Wi2021, met verwachte oplevering eind 2025, zal nader worden ingegaan op de werking van de leerbaarheidstoets (LBT), de uitkomsten en de indeling naar leerroutes. Inburgeraars worden door gemeenten op basis van de brede intake en de verplichte uniforme LBT geplaatst in een passende leerroute (de Onderwijsroute, B1-route of de Z-route). De LBT borgt de objectieve inschatting van het te behalen taalniveau. Uit de huidige gegevens⁴ blijkt dat de indeling van inburgeraars in de routes voor het overgrote deel overeenkomt met de

⁴ Cijfers CBS Statistiek wet inburgering Wi2021, 23 juni 2025

uitslag van de toets. Uit de cijfers uit de CBS Statistiek Wet inburgering 2021 (Wi2021) blijkt dat 12% van de asielstatushouders in de Z-route is geplaatst, terwijl de uitslag van de LBT aangaf dat de B1 route haalbaar was. In de B1 route had 17% van de asielstatushouders een LBT uitslag «niet haalbaar». Hieruit blijkt dat als door gemeenten wordt afgeweken van de uitslag van de LBT, inburgeraars vaker op een traject met een hoger taalniveau worden geplaatst (in plaats van de Z-route naar de B1 route) dan andersom (in plaats van de B1-route naar de Z-route).

Vraag 10

Hoe wilt u uitvoering geven aan het hoofdlijnenakkoord, waarin staat dat de taaleis moet worden opgehoogd naar B1-niveau? Ziet u naar aanleiding van deze cijfers belemmeringen hiervoor?

Antwoord 10

Het Besluit naturalisatietoets, waar de taaleis voor naturalisatie is vastgelegd, valt onder de verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris Rechtsbescherming. Recentelijk heeft het lid Rajkowski hierover Kamervragen gesteld (kenmerk: 2025Z10597). Ik verwijs u naar de beantwoording van deze Kamervragen⁵. Hierin is aangegeven dat op dit moment wordt gewerkt aan een wijzigingsbesluit om de verhoging van de taaleis naar niveau B1 mogelijk te maken voor naturalisatie. Bij de uitwerking hiervan zal rekening worden gehouden met personen die de Z-route hebben afgerond.

⁵ Kamerstukken II, 2024–2025, 2728, Aanhangsel Handelingen